

De digitale wereld & ik

Wie ben ik?

Kant en een klas zonder telefoons

p. 4

'Als je denkt te weten wie je bent, zadelt het leven je weer op met een nieuwe kwestie'

Digitaal pastoraat

Persoonlijk whatsappen

p. 12

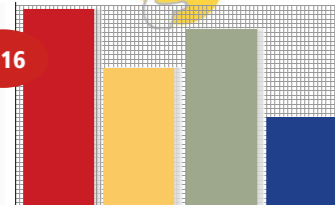

'Een gesprek kan dagen duren'

Virtuele waardering

Een kleine analyse

p. 16

'Instagram toont gesloten deuren'

Een uiterst particulier bestaan

Drie notities bij een digitaal bestaan

p. 19

'We doen het toch echt zelf'

En verder:**Column**

Controlfreak 3

DTW: Digitale Toegevoegde Waarde

Rina Homan en het plezier van digitale verbinding..... 8

Digitale Kerk

Graden van betrokkenheid bij een digitale gemeenschap..... 10

Digitale Detox

Veertig dagen zonder Facebook 14

Veni, Video, Foetsie

Trial and Error met videopreken 20

Service

Berichten, agenda en colofon 23

De Achterkant

66 laatste covers en een nieuwe vormgever 24

De digitale wereld & ik**Redactioneel**

Vanaf het begin van het informatietijdperk staat alles op het punt een onthutsende transformatie te ondergaan, die in elk aspect van ons leven zal doordringen, en die ons uitzicht geeft op een adembenemende maar angstaanjagende toekomst. Een citaat uit het boek 'Hopeloos hoopvol, belijdenissen van een postmoderne pelgrim' van filosoof/theoloog John Caputo. In relatief korte tijd heeft het digitale een stevige plek in ons leven gekregen. We kunnen niet meer zonder. Denk de computer weg en alles hapert. Denk de smartphone weg en wij moeten ons herpakken. Facebooks topman Mark Zuckerberg reageerde afwijzend op het idee dat mensen zich door nepnieuws op Facebook laten beïnvloeden: 'Mensen maken keuzes op grond van hun eigen ervaringen in het echte leven.' Maar wat als al die vormen van communicatie en informatie onderdeel zijn van jouw echte leven?

In dit nummer iets meer over dat digitale. Filosoof en theoloog Desiree Berendsen neemt ons mee in vragen over de invloed van sociale media op onze persoonlijke identiteit. Dio van Maaren maakte drie notities over zijn al dan niet digitale bestaan, pastoor Age Kramer probeerde de mogelijkheden van video-preken uit, Louis Runhaar vastte in de veertigdagentijd door zijn Facebookgebruik plat te leggen en Marieke Ridder voerde een chatgesprek met pastoor Erna Peijnenburg over pastoraat via WhatsApp. Maakt onze kerk goed gebruik van al die digitale mogelijkheden? 'Mwah', denkt Erik van den Berg na een onderzoekje, 'dat kan beter'. Janneke Nijboer schrijft over de mogelijkheden en beperkingen van kerkzijn op internet en columnist Pauline Weseman en Rina Homan mogen dan verschillen in generatie, maar zijn allebei dagelijkse digi-gebruikers.

Nog wat vragen van John Caputo: *Hoop is de bevestiging van de toekomst, en onze toekomst wordt door de technologie getransformeerd op een manier die wij ons nu niet eens voor kunnen stellen. Is de technologie die nieuwe theologie? Zal de technologie de manier blijken te zijn waarop de gebeden van de theologie worden verhoord?* We hopen dat de inhoud van dit nummer u daar genoeg boeiende gespreksstof over biedt.

De redactie

Controlfreak
Column Pauline Weseman

Uit eten geweest met een vriendin. Tafel gereserveerd via de restaurant-app lens, rekening gedeeld met een ING-betalverzoek. Na afloop blijkt mijn fiets gejat. Ik zonder fiets, dat is on-mo-ge-lijk, dus nog die avond vind ik er een op Marktplaats die ik de volgende dag al op kan halen, dankzij Google Maps. Ik bestel het 'best geteste' slot. Voor 23.59 uur besteld, volgende dag in huis. Hoera. We zijn weer compleet: de fiets en ik. Alsof er niks gebeurd is. Lang leve de techniek.

'Ho ho', zegt een groeiende groep critici. 'Techniek is een zegen, maar de keerzijde is dat we niets meer aan het toeval over kunnen laten'. Yep, daar hoor ik bij. Alles in eigen hand. Heerlijk. Ik zou zomaar de hoofdperson in de sciencefiction serie Black Mirror kunnen zijn, een Netflix-serie waarbij het ook gaat over die keerzijde. In de aflevering ArkAngel laat een moeder bij haar dochtertje Sarah een chip inbrengen. Zo kan ze haar kind volgen en – handig – over narigheden als bloed een blokjesfilter over Sarahs zicht leggen. Het begint goedbedoeld: Sarah is nooit meer kwijt en blijft verschoond van ellende. Dat doet meteen denken aan het verhaal van prins Siddharta Gautama (de huidige Boeddha), die door zijn vader wordt weggehouden van lijden. In beide verhalen blijkt dat

streven een illusie. In Black Mirror komt het tot een clash tussen de overbezorgde moeder en de rebels geworden Sarah. Siddharta komt toch in aanraking met ziekte en dood en verlaat het paleis. Hij bereikt verlichting, wanneer hij ontdekt dat je lijden niet kunt uitbannen, het beter kunt accepteren. Maar ja, daar heeft een controlefreak als ik juist geen zin in, die wil ellende voorkomen. In Jezus' levensverhaal zie ik ook de acceptatie van lijden én de durf het leven te laten verlopen zoals het loopt. In zijn leven draait het voortdurend om niet-geregisseeerde ontmoetingen, met een tollenaar in een boom, een vrouw die zijn kleed aanraakt. Jezus ziet, accepteert. En dan komt die ander tot leven. Juist in dat onverwachte, onvolkomene, regeloze ontkiemt blijkbaar het leven.

Uiteindelijk gaat het misschien om die houding, techniek is daarin slechts een middel. De mens kan het leven er al regelend mee verstikken – wat we zonder techniek ook al zouden doen trouwens – of het met techniek laten ontkiemen: via lens een inspirerend dinergesprek voeren of via Facebook een vriend ontmoeten. Idealiter kies ik natuurlijk voor het ontkiemen, maar de controledrang is hardnekkig. Zó snel een fiets regelen, ik zou het zo weer doen...

Wie ben ik?

De invloed van sociale media op het zelfverstaan van de mens

Desiree Berendsen

Wat is er vanuit de filosofie te zeggen over de persoonlijke identiteit, het 'zelf' en sociale interactie in een wereld vol digitale communicatie? Het zijn vragen waar havoleerlingen met filosofie in hun pakket zich de komende vier jaar over zullen buigen. Desiree Berendsen, filosoof en theoloog en werkzaam als docent filosofie op een middelbare school, neemt ons mee in deze vragen.

In de klas

Hoe hebben sociale media invloed op het zelfverstaan van de mens? Johannes Visser, oud-docent Nederlands en journalist voor De Correspondent, heeft met zijn mentorklas een keer een experiment gedaan door ze een week hun mobiel thuis laten houden. Zijn leerlingen hebben die week een dagboek bijgehouden. Er kwamen mooie dingen uit, die voor mij als docent heel herkenbaar waren. Als je geen mobiel hebt, ga je kletsen in de klas. Want je pakt je mobiel als je je verveelt tijdens de les. Stille in een klas is dus niet per se een goed teken. De komende vier jaar is het examenonderwerp voor het schoolvak filosofie op de havo persoonlijke identiteit. De examenbundel heet: 'Ik, filosofie van het zelf'. Het houdt een filosofisch onderzoek in naar persoonlijke identiteit. Vragen die aan de orde komen zijn de metafysische vragen over wat voor soort ding het zelf is. Wat is 'het zelf' eigenlijk? Blijf ik mezelf, ondanks het feit dat al mijn cellen in zeven jaar vernieuwd zijn? Waar zit dat 'zelf'? Ben ik een brein in een vat? Of zit mijn zelf in mijn lichaam? Daarna komen de kentheoretische vragen: Kan ik mezelf kennen? En kan ik anderen kennen? Om af te sluiten met de meer antropologische en ethische vragen: Wat betekent het als ik zeg dat ik 'mezelf ben'? Kan ik mezelf wel zijn?

Het laatste hoofdstuk gaat over zelfverbetering: Botox, Ritalin, ingebouwde chips. Willen we dat, nu het allemaal kan? Wordt het straks misschien zo gewoon om jezelf technisch te verbeteren, dat het maatschappelijk gezien onmogelijk wordt om het niet te doen? Mooie vragen om met pubers over te praten, belangrijke vragen om over na te denken, hoe oud je ook bent.

'Ik'-zeggen

Vragen over het zelf beginnen al vroeg. Zodra een kind 'nee' kan zeggen, zegt het ook 'ik'. Kennelijk hangen de afbakening van de wereld en het eigen ik met elkaar samen. Zodra je weet dat je zelf iemand bent, kun je je omgeving beïnvloeden. Rond je tweede is dat beïnvloeden nog niet veel meer dan het weigeren van wat anderen voor je beslissen. Door 'nee' te zeggen, ontdekt een peuter dat de wereld naar zijn of haar hand te zetten is. Het is niet gek dat niet veel later het woord 'ik' ontdekt wordt door de dreumes. Die vraag naar het zelf blijft het hele leven bij elke mens. Als puber ontdek je dat je iemand bent, los van het gezin of de omgeving waarin je opgroeit en ontdek je je eigen (cognitieve) capaciteiten. Als twintiger komen vragen naar je sociale status naar boven. Wat is mijn taak of opdracht in de wereld? Ben ik nog iemand zonder partner, zonder kinderen, zonder werk? De vragen blijven komen. Elke keer als je denkt te weten wie je bent, zadelt het leven je weer op met een nieuwe kwestie, zodat het kan lijken of je jezelf elke tien jaar opnieuw uit moet vinden. De vraag die in dit essay centraal staat, is of het 'ik' ook nog eens extra verandert, nu de wereld in mijn binnenzak zit. Ik moet me niet alleen verhouden tot mijn familie, mijn collega's, mijn buurtgenoten, maar ook tot al die vrienden

en collega's op Instagram, LinkedIn, Facebook. Verandert dit mij?

Bestaat het zelf?

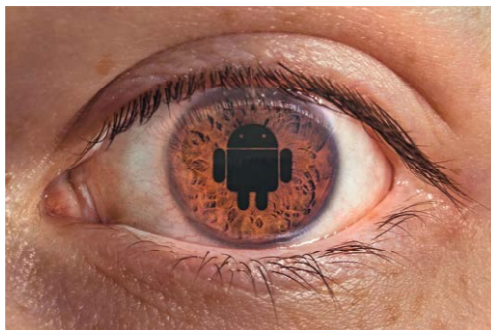
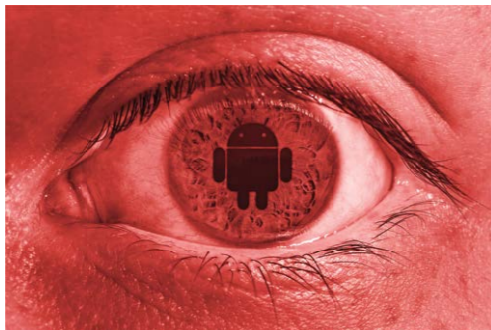
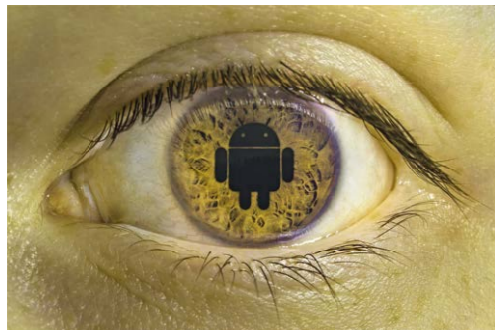
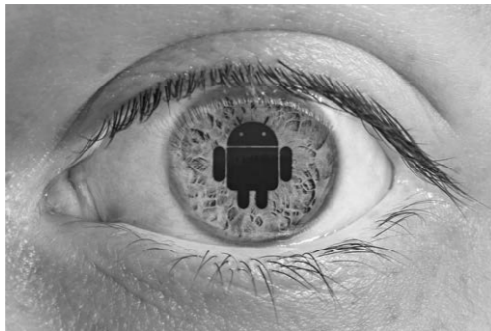
Het is geen nieuwe vraag, die vraag naar persoonlijke identiteit. Plato vroeg zich met het schip van Theseus al af of een boot die lang onderweg is en waarvan onderweg alle planken vernieuwd worden, bij terugkomst nog wel dezelfde boot is. Mensen veranderen voortdurend. We groeien, biologisch, lichamelijk en geestelijk. Plato vroeg zich af of we dezelfde blijven als alle onderdelen veranderen; Hume (1711 – 1776) ging een stap verder. Hij stelt: Er is geen zelf. Het zelf is een fictie. Voor de Schotse empirist was dit een logische gedachte. Immers, alle kennis komt voort uit ervaring. Aangezien je het zelf niet waar kunt nemen, bestaat het niet. Los van je eigenschappen besta je niet. Elk object, maar ook elke mens, bestaat uit een bundel van eigenschappen. Die bundel eigenschappen, die ben jij. Er is geen ik, achter of onder die eigenschappen. Dit lijkt herkenbaar in onze digitale wereld. Ik ben de eigenschappen die ik laat zien op de plaatjes die ik deel met de buitenwereld.

Spiegel

Journaliste Daan Borrel deed kortgeleden een experiment waarvan ze in de Elle (13 februari 2018) verslag deed. Ze keek twaalf dagen lang niet in de spiegel om uit te zoeken wat dat met haar deed. Ze ontdekte dat ze niet zozeer spiegelverslaafd, als wel selfieverslaafd was. Twaalf dagen lang keek ze niet in de spiegel, nadat ze opgestaan was. Geen make up, niet kijken hoe die broek of dat jurkje staat. Het was opmerkelijk wat het met haar deed. Ze voelde zich rustiger, stabiel. Ik zou dit als argument tegen Hume willen gebruiken.

Desiree Berendsen

Juist als alle zichtbare eigenschappen buitengesloten worden, kom je tot jezelf. Er is wel degelijk een ik achter de eigenschappen. Ik zou de Duitse Verlichtingsfilosoof Immanuel Kant (1724 – 1804) als medestander in kunnen roepen. Kant zegt, net als Hume, dat het ‘ik’ niet iets zichtbaars is. Je kunt het ik niet waarnemen, maar je kunt het wel denken. Hier verschilt Kant van Hume, want hij zegt dat je het ik wel moet denken. Zonder idee van het ik, kun je niet denken. Er moet iets zijn wat denkt en wat al het denken bij elkaar houdt. Dat is wat je ‘ik’ noemt. Kant noemt dat transcendentiaal. Het idee van het ik is nodig om het andere denken mogelijk te maken. Daarnaast onderscheidt Kant drie regulatieve ideeën: iets wat je wel nodig hebt voor het denken, maar wat je niet kunt zien. Dat zijn God, de wereld en de ziel.

Een ding

Hume zou daar tegenin brengen dat dit tot jezelf komen, waar Daan in haar experiment het over heeft, nog steeds een ervaring is. Stabiliteit is kennelijk een eigenschap van Daan. Een eigenschap die ondergesneeuwd was door het vele kijken in de spiegel en het maken van al die selfies. Ze citeert professor Giseline Kuipers, die zegt: ‘We moeten object en authentiek tegelijk zijn. We moeten een ding worden, maar wel precies dat juiste ding.’ Voor Hume bestaat er filosofisch gezien geen enkele reden om een bestendig en onafhankelijk zelf aan te nemen. Er is geen ding dat we zijn of kunnen worden. Maar we ervaren onszelf wel als iets bestendigs. We hebben wel het gevoel dat we vandaag dezelfde persoon zijn als gisteren of als vorig jaar. Hoewel we veranderen, hebben we wel het idee dat we hetzelfde blijven. Volgens Hume is dat idee fictief.

Authentiek en autonoom?

Als we geen zelf hebben, wat houdt ons dan bij elkaar? Hoe zorgen we ervoor dat we niet elke dag opnieuw hoeven te beginnen met onszelf te zijn? Met Kant kunnen we zeggen dat Hume zich vergist. Hij heeft weliswaar gelijk dat het zelf niet zichtbaar is, maar het bestaat wel. Of we kunnen met Ricoeur (1913 – 2005) en anderen zeggen dat het gaat om de verhalen die we vertellen. Wij zijn ons levensverhaal. En dat verhaal moet authentiek zijn, want ieder heeft zijn eigen verhaal. Dat is waarom we onszelf zo graag ‘verkoop’ op sociale media. Zie mij eens authentiek zijn, zie mij eens origineel zijn, zie mij eens de goede keuzes maken. De Canadese filosoof Charles Taylor (1931) heeft dit authenticiteitsideaal diepgaand geanalyseerd.

Oorspronkelijk was iets goed, omdat God zei dat het goed was of omdat het overeen stemde met het idee van het Goede. Wat moreel goed was, werd dus bepaald door een externe norm. Sinds de Romantiek ligt de bron van het goede in onszelf. We moeten in onszelf op zoek naar wat goed is. Als dan vervolgens elk individu uniek is, heeft elke persoon dus ook zijn of haar eigen maat. Ik moet mijn leven op mijn manier leven. Ik ben geroepen om mijn leven op deze manier te leven, en niet in nabootsing van andermans leven (Taylor, *De ethiek van authenticiteit*). De neoliberale ideologie sluit hier naadloos bij aan. Ik bepaald zelf wel wat goed is voor mij, wat ik moet doen en hoe ik het doe.

Langzamerhand komen we erachter dat deze ideologie niet zaligmakend is. Wij zijn niet uitsluitend zelfstandige rationale wezens. Het idee van de autonome individu komt bij Kant vandaan. Hij is de man van het ‘durf te denken’. Denk zelf en

neem daar verantwoordelijkheid voor. Maar bij Kant is dat denken ingebed in een groter geheel, een universeel moreel kader. Wat goed is, is voor iedereen hetzelfde, en wat mooi is ook. Over smaak valt te twisten, omdat ik jou kan overtuigen van wat ik mooi vind. Als redelijke wezens kunnen we elkaars argumenten begrijpen, juist als het over schoonheid, waarheid en goedheid gaat. In onze tijd lijken wij dat vergeten te zijn, omdat voor ons de waarheid in onszelf te vinden is. We laten ons eigen wereldbeeld maar samenstellen uit de fragmenten die op ons afkomen. Het probleem is alleen dat wij geen autonome individuen zijn. We kunnen de wereld om ons heen niet naar onze hand zetten en volledig vanuit onszelf van betekenis voorzien, omdat we van elkaar afhankelijk zijn.

Terug naar de klas

Terug naar de mentorkinderen van Johannes Visser. Zijn leerlingen uit 4 vwo, die een week lang 's ochtends hun telefoon inleverden, viel het mee. Ze moesten even wennen, maar daarna konden ze goed leven zonder telefoon. Wat misten ze? De klok en hun agenda. Veel leerlingen hebben geen horloge en bijna niemand heeft een papieren agenda. Ook het lesrooster is alleen digitaal beschikbaar. Veel leerlingen vinden het ook onhandig om niet voor hun werk bereikbaar te zijn. Maar vooral missen ze de telefoon bij saaie lessen. Wat doe je als je geen telefoon bij de hand hebt? Praten met je medeleerlingen, galgje, tekenen. Uiteindelijk rapporteren de meeste leerlingen dat ze zich aan het eind van de week zonder telefoon rustiger voelen. Leraar Visser concludeert: van galgje kan ik het winnen, van Snapchatt en Whats App niet. Daarom verbodt hij na dat experiment mobieltjes in zijn klas.

Zorg voor het zelf

Opmerkelijk vind ik dat zowel de leerlingen zonder telefoon als de journaliste zonder spiegel zich rustiger voelen. Het lijkt alsof ze zeggen dat ze meer bij zichzelf zijn. De vraag die opkomt is: hoe kunnen we ervoor zorgen dat we onszelf niet kwijtraken? Volgens mij moeten we dan ten eerste vaststellen dat we een zelf hebben dat we kwijt zouden kunnen raken. Er bestaat zoiets als een zelf. Tegen Hume in wil ik, met Kant, volhouden dat we een ik nodig hebben om alles wat we denken en doen bij elkaar te houden. Dat ik wordt wel bedreigd. We kunnen uit elkaar vallen in alle beelden die we van onszelf maken. Dat betekent dus dat we goed voor ons zelf moeten zorgen. Voor onze ziel, zo je wilt.

En gelukkig hoeven we dat niet alleen te doen. Dat doen we samen met anderen. In de verhalen die we aan elkaar vertellen. En in de rust die we nemen om die verhalen betekenis te geven. Sociale media veranderen ons niet. We zijn altijd al sociale wezens. Om betekenis te geven aan ons eigen bestaan moeten we verhalen blijven vertellen. Verhalen van vreugde en verdriet, die we delen met anderen en die we van anderen herkennen, omdat we allemaal mensen zijn. We bestaan in relatie met elkaar, met de wereld waarin we leven, de natuur om ons heen, de techniek die we gemaakt hebben. En we zijn mensen, dat betekent geesten, geestelijke wezens, die verder kunnen kijken dan de plaatjes die we van onszelf in de spiegel zien. Ik hoef mezelf niet uit te vinden, ik hoef alleen mijn eigen verhaal te vertellen, in samenhang met de verhalen van anderen.

Desiree Berendsen is docent filosofie aan het Corderius College in Amersfoort

Digitale Toegevoegde Waarde

Het plezier van verbonden zijn

Inge van Maaren

Mede dankzij '9292.nl' zit ik op de juiste tijd in de juiste trein en bus. De looproute van de uitstaphalte naar het bezoekadres moet te doen zijn en anders is er altijd nog Google Maps. Ik ben onderweg naar een afspraak met Rina Homan om met haar te praten over het digitale in haar leven. Rina (73) groeide op in een tijd waarin de woorden computer en mobiel zo goed als onbekend waren. En contact leggen kostte tijd. Wilde je iemand iets laten weten, dan ging je op

bezoek, schreef je een brief of - voor de kortere meldingen - stuurde je een goedkopere briefkaart. Vanaf het midden van de vorige eeuw maakte de vaste telefoon opgang, maar het duurde nog lang voor iedereen vanuit huis kon bellen. Rina vertelt dat haar man Klaas Jan in 1969 nog naar een telefooncel moest lopen om de verloskundige te informeren dat de bevalling op gang was gekomen. Hoe anders nu je direct contact hebt met bijna iedereen waar dan ook ter wereld.

Knippen en plakken

Nog voor de eerste vraag gesteld is, heeft Rina het al over allerlei veranderingen. Ze is bezig met opruimen en vond haar archief van jaren kinderkerk: stapels papieren met handgetypte teksten en opgeplakte plaatjes, uitgeknipt uit kleurboeken. Knippen en plakken doen we nog steeds, maar dan met ctrl-p, ctrl-v en in plaats van stapels papieren in de kast bewaren we nu bestandjes in een map op de C-schijf. Rina maakt met plezier gebruik van Facebook, e-mail, internet en vindt het handig om de mobiel met WhatsApp paraat te hebben. Naast gemak voegen die digi-mogelijkheden ook veel plezier toe aan haar leven.

In huize Homan waren het vooral Rina en de twee dochters die interesse hadden in techniek en eind jaren tachtig een oude tweedehands computer overnamen. Vader en pastoor Klaas Jan gebruikte een schrijfmachine met floppy's om zijn preken te typen en te bewaren, maar had verder niets met computergebruik. En al helemaal niet toen het internet met inbellen zijn intrede deed; als pastoor wilde hij telefonisch bereikbaar zijn. Voor Rina was en is de computer een plus. Vanwege haar dyslexie is foutloos schrijven lastig en dankzij de optie spellingscorrectie kan en durft zij nu beter online te reageren en berichten te schrijven. Een directe en makkelijke manier van contact hebben is volgens Rina een van de verworvenheden van internet. Met name dankzij Facebookberichten blijft zij op de hoogte van allerlei vrienden en deelt zij haar interesses met anderen.

Like!

Maar wat voor contact is dat nou helemaal, een berichtje plaatsen, liken? Rina: 'Elke ochtend sta ik al vroeg achter mijn camera en maak ik foto's van

het eerste zonlicht of van de vogels in de bomen voor mijn kamerraam. Ik geniet enorm van de kleuren in de lucht en dat alles te zien maakt mij dankbaar voor het leven. Vanaf statief schiet ik soms wel zestig opnames. De mooiste foto plaats ik op Facebook, want ik wil anderen laten meegenieten van de schoonheid van die momenten. Zoveel moois hou ik niet alleen voor mezelf. Sommigen liken een foto, maar het gebeurt ook wel dat ik later aangesproken wordt door iemand over een foto. En dan volgt een heel gesprek. Beide manieren zijn voor mij waardevol. Je kunt het liken misschien vluchtig noemen, maar er is wel aandacht en het doet goed als iemand je opmerkt. Zo las ik onlangs op Facebook dat die dag een verhuizende kennis lekker bezig was in het nieuwe huis. Hoe leuk is het om dan van afstand een duim op te steken en later te kunnen vragen hoe het nieuwe wonen bevalt? Ook dat soort kleine tussendoortjes maken deel uit van in contact zijn.'

Bereikbaar

Op Rina's Facebookpagina staan onder 'Favorieten' velerlei instanties zoals 'Statiegeld moet blijven' en 'WakaWakaLight', maar het merendeel van de links verwijst naar oud-katholieke of anderszins religieuze sites. Het online bereikbaar en bekend zijn biedt organisaties mogelijkheden. Rina meent dat men zich in onze kerk/parochie nog te weinig realiseert hoe belangrijk het is om die mogelijkheden te benutten. Of in ieder geval wordt er nog te weinig mee gedaan, te weinig verkend, te weinig geïnvesteerd. Rina: 'In veel parochies is de loop uit de zondagochtendviering. Dat betekent dus ook dat contacten verwateren. Hoe bereik je de mensen dan? Hoe weten we nog van elkaar, hoe blijf je samen bezig met geloofsvragen? Als parochiegemeenschap, maar ook als landelijke kerk? Een

website met actuele informatie, goede, pakkende inhoud en vormgeving is dan nog maar een begin. Internet is 24/7 bereikbaar. Je hoeft niet persé op zondagochtend iets aan te klikken. Ik moet nu denken aan het campingpastoraat dat Klaas Jan en ik jaren gedaan hebben; je zoekt de mensen op waar ze zijn, luistert en hebt het met ze over het leven. Zo sta je naast iemand in het washok, doe je mee met jeu de boules en ben je beschikbaar voor wie z'n verhaal kwijt wil. Of dat kerkgangsters opgeleverd heeft? Geen idee. Na de vakantie zie je elkaar doorgaans niet meer. Misschien heeft die vorm van anonimiteit ook wel het voordeel dat mensen zich eerder durven uit te spreken. Je bent voorbijgangers die iets kunnen betekenen voor elkaar. Dat laatste, daar gaat het wat mij betreft om, en dat kan ook goed online.'

Stille tijd

Voor Rina haar dagelijkse natuurfoto's maakt, is zij de dag al op de iPad begonnen met een email van bijbelcitaat.be. De teksten, gebeden en toelichting spreken haar aan. Het is een stille tijd met God. Dat stil zijn heeft zich nog meer verdiept sinds het volgen van de online cursus christelijk meditatie <http://www.christmed.be/start-to-meditate.html>. Tien weken lang namen dagelijkse YouTube-filmpjes haar stap voor stap mee in het oefenen in meditatie. Rina: 'In 2010 lanceerde de werkgroep St. Willibrord het project getijdengebeden. Vrijwilligers uit de kerk hadden korte Bijbellezingen en zelfgeschreven gebeden ingesproken en die werden dagelijks op de Willibrord-website gepubliceerd. Veel parochiewebsites namen de link naar het getijdengebed over. Het was best een klus om de tweejaar cyclus vol te maken, maar dat was alleszins de moeite waard. We boden online iets aan wat voor bekenden en onbekenden beschikbaar was. Helaas is met het opheffen van de werkgroep ook dit project gestopt. Momenteel zie ik op okkn.nl pastoor Age Kramer leuke pogingen doen met videogesprekken met onze bisschoppen. Zo'n link deel ik dan ook weleens op mijn Facebookpagina.'

Een digitale loftrampet?

Rina realiseert zich goed dat ook aan de digitale mogelijkheden meerdere kanten zitten. Dat piepjes en ringtones kunnen afleiden, dat voortdurend kijken op een scherm weinig sociaal voor de omgeving is, dat de snelheid waarmee een opmerking gepost is, niet altijd handig blijkt, dat privacy ook online kwetsbaar is. 'Bepaal voor jezelf hoeveel tijd je in iets wil steken,' zegt Rina, 'Bedenk wat volgens jou belangrijk is en maak vooral goed gebruik van de vele digitale mogelijkheden. Je beleeft er dan zoveel plezier aan!'

MijnKerk.nl

Een lichte vorm van kerkzijn

Janneke Nijboer

Het begon met een missionaire droom van de projectleider missionair werk van de Protestantse Kerk in Nederland: als het streven van kerken is om op alle continenten Gods woord te laten horen, dan toch zeker ook op het internet, het zevende continent. En hoewel er veel verschillen zijn met de geologisch aanwijsbare continenten, kun je zeggen dat ook op het internet mensen wonen en zoeken naar leven. Hoe kun je op dit continent kerk-zijn en gemeente vormen? Met deze zoekvraag is in 2013 de internetkerk MijnKerk.nl van start gegaan. De ontwikkeling van deze kerk is niet los te zien van de ontwikkeling van de sociale media.

Religieus gedrag en Social Media

Wie zich beweegt op social media zoals Facebook, Twitter en Instagram kan veel van wat daar gebeurt, duiden als religieus gedrag. Er worden heel wat smeekgebeden het wereldwijde web in gegooid. Mensen typen hun vingers blauw om recht gedaan te worden. Vaak klonteren mensen samen met dezelfde meningen, of doordat ze zelf zoeken naar bondgenoten, of door de ingenieuze rekenkunde van Google en anderen die ervoor zorgen dat ze alleen hun eigen zoekvoorkeuren in beeld krijgen.

Naast deze vorm van bidden wordt er ook heel wat af gepreekt; producten en inhoudelijke boodschappen worden verkocht in filmpjes en vlogs. In deze video's wordt het persoonlijke leven verbonden met het te verkopen product. Geen domein lijkt te mogen ontsnappen aan het oog van de camera, omdat wat getoond en gezegd wordt authentiek moet overkomen. Deze vormen van bidden en preken lijken nog heel veel op wat er in een kerk gebeurt: er wordt een boodschap uitgezonden in de hoop dat mensen geraakt worden en instemmend amen knikken. Dit amen wordt geuit door het geven van een like (duim ophoog) of een hartje.

Een reactie als deze geeft enige betrokkenheid aan bij wat er gezegd of verbeeld is. Internetkerk MijnKerk.nl sluit aan bij dit religieuze gedrag en de zoektocht van mensen naar gezien te worden in hun bestaan.

Graden van betrokkenheid

Internetkerk MijnKerk.nl is niet de enige aanbieder van christelijke inhoud op het internet. Toch is er een belangrijk onderscheid met andere initiatieven als Ikzoekgod.nl of Hour of Power. De doelstelling van MijnKerk.nl is om een gemeenschap te bouwen waarin mensen samen zoeken naar antwoorden op levensvragen en elkaar helpen oriënteren op het christelijk geloof. De internetkerk zoekt dus naar mogelijkheden om de betrokkenheid van mensen op wat er wordt aangeboden aan inhoud én elkaar te vergroten. Wouter van der Toorn, niet betrokken bij Mijnkerk.nl, maar als @Creatov* al jarenlang bloggend als internetpastor, onderscheidt de volgende graden van betrokkenheid:

1e graad: Rondkijken op de website, zonder sporen achter te laten. Het is een echte bezoeker van de kerk, te vergelijken met iemand die het kerkblad leest, of ergens achterin aanschuift in een kerkdienst en na afloop direct weer vertrekt.

2e graad: Een like, of een hartje geven als respons.

3e graad: Lid worden. MijnKerk.nl heeft naast een interactieve website ook een besloten Facebook groep. Wie lid wordt van die groep maakt zich aan anderen in de groep bekend.

4e graad: Een reactie achterlaten op de website, Facebookpagina of in de Facebookgroep. Iemand laat zich kennen.

5e graad: Een persoonlijke gedachte of vraag plaatsen. Zelf inhoud maken laat een vergaande volgende graad van betrokkenheid zien. Zo iemand stelt zich kwetsbaar op.

6e graad: Deelnemen aan een offline evenement

(Mijnkerk.nl heeft een aantal van deze meet-ups georganiseerd), of een één op één ontmoeting.

7e graad: Actief willen meebouwen aan de community door als vrijwilliger te bloggen of zelf een offline evenement te organiseren.

MijnKerk.nl als gemeenschap

Binnen MijnKerk.nl zien wij al deze graden van betrokkenheid bij de internetkerk. Naar aanleiding van wat sommigen achterlaten als reacties op de website of Facebookpagina, worden ze uitgenodigd om als vrijwilliger een eigen blog bij te houden en zo mee te helpen gezicht te geven aan het project. Eén of twee keer per jaar worden deze vrijwilligers uitgenodigd om elkaar te ontmoeten, geïnspireerd te worden, te horen over de bezoekersaantallen en de groei van de community. Vanuit deze ontmoetingen ontstaan dan weer ideeën om mee verder te gaan. In de loop van de laatste jaren tijd wisselden zowel de vrijwilligers als het kernteam van Mijnkerk.nl. Dit geldt ook voor de bezoekers van de internetkerk: mensen haken een tijdje aan, geven vaak een reactie, waarna ze na een periode wat minder reageren en soms ook weer verdwijnen.

MijnKerk.nl als liquid church

Vloeibare kerk, of liquid church, is een typering die ik goed vind aansluiten bij wat MijnKerk.nl is: de kerk vloeit mee met de vorm van het netwerk. Bezoekers bepalen mede het gezicht van de kerk. De predikanten, bloggers, reageerders en volgers wisselen en daarmee verandert ook de community van de kerk. MijnKerk.nl is bij uitstek een vorm van kerkzijn die in een bepaalde fase van het leven belangrijk kan zijn. Zij is geen kerk met muren en een zware organisatie, maar, zoals Pete Ward het zegt: Waar Christus wordt gecommuniceerd en zijn verlossende genade werkzaam is, daar is kerk. (p.111, *Handboek kerk en social media**) Belangrijk is dat binnen deze typering gesproken

wordt over een netwerk. Bij een netwerk ligt de nadruk op communicatie, in plaats van op samenkomen. Ondanks dat mensen elkaar graag willen ontmoeten, lukt het vaak maar een enkele keer en mondjesmaat om dit te laten gebeuren. Als het wel gebeurt is er heel veel blijdschap om elkaar eindelijk te zien, te horen en eventueel te kunnen aanraken.

MijnKerk.nl als een kapel op het internet

In de zoektocht naar kerkzijn op het internet ben ik MijnKerk.nl steeds meer gaan zien als een lichte vorm ervan. Er ontbreekt veel van wat in de fysieke kerk wel te vinden is, met als belangrijkste uiterlijke 'gebrek' de bediening van de sacramenten. Toch is deze kerk een bron voor velen om verbondenheid te vinden met christelijk geloof en anderen op die weg. De internetkerk is als een kapelletje langs de kant van de weg. Je steekt er een kaarsje aan, je prevelt een gebedje, kijkt rond en laat je inspireren door een tekst. Terwijl je er zit, komt een andere bezoeker binnen met wie je een kort praatje maakt en je vertrekt weer, het volle leven in. Wat er in het kapelletje gebeurt is een lichte vorm van kerkzijn en dat is meer dan de moeite waard.

Janneke Nijboer is dominee voor de pioniersplek Windkracht 3pt0 in Noordwijk en tot voor kort internetpredikant van MijnKerk.nl (Protestantse Kerk in Nederland).

*Handboek kerk en sociale media - onder redactie van Eric van den Berg en Frank G. Bosman; Boekencentrum. Verkrijgbaar als Epub via www.boekencentrum.nl

Andere initiatieven:

* @Creatov - www.creatov.nl

Lazarus (EO) <https://lazarus.nl/>

Ekerk (Zuid-Afrika) <http://www.ekerk.org/>

Nieuwe media bieden nieuwe mogelijkheden voor pastorale gesprekken. Ik sprak hierover met collega Erna Peijnenburg. Niet in een persoonlijk gesprek maar via WhatsApp. Ons interview duurde dagen en de appjes bevatten meer tekst dan dit artikel kan bergen. Daarom een beschouwing en een selectie.

[01-03-18 15:39:36] Marieke Ridder: Ha die Erna! Als redactie van de Oud-Katholiek vroegen wij ons af of onze pastores aan digitaal pastoraat doen. Wij whatsappen soms en volgens mij zei je eens dat je ook zo aan pastoraat kan doen. Heb jij inderdaad op die manier pastorale contacten?

[01-03-18 17:55:18] Erna Peijnenburg: Hoi Marieke, ja dat komt wel eens voor.

Pastoraat, door Ganzevoort en Visser* gedefinieerd als 'zorg voor het verhaal van mensen in relatie tot het verhaal van God', kent veel verschijningsvormen. Er bestaan naast de gesprekken op afspraak bij mensen thuis ook korte contactmomenten, bijvoorbeeld wanneer de pastor een parochiaan ergens treft en hij/zij de kans benut om aandacht te hebben voor wat leeft bij de ander. De punten van onderscheid zijn dan de duur en de geplandheid van het contact.

(* Ruard Ganzevoort en Jan Visser: *Zorg voor het verhaal. Achtergrond, methode en inhoud van pastorale begeleiding*, Meinema 2009)

Aandacht voor mensen kan ook zonder direct contact plaatsvinden. Sommige pastores en gesprekspartners zijn goed in brievenpastoraat. Anderen gebruiken de telefoon als medium om zonder elkaar te zien en te hoeven reizen een goed gesprek te hebben. De mogelijkheid voor e-mails en WhatsApp-berichten zijn hier bijgekomen. Maar wat zijn de overeenkomsten en verschillen? Net als bij een telefoongesprek zet een WhatsAppbericht onverwacht en hoorbaar in. Een e-mail lijkt veel sterker op een brief. Het belangrijkste verschil tussen e-mail en telefoon enerzijds en een WhatsApp-gesprek anderzijds is het flexibele gesprekskarakter van WhatsApp. In vergelijking met een telefoongesprek kun je in WhatsApp ruim de tijd nemen om te antwoorden. Maar je kunt er ook voor kiezen ogenblikkelijk te reageren - bijna zo snel als in een normaal gesprek. Aan de mate van inhoudelijkheid doet dit niets toe of af.

[01-03-18 22:10:37] Erna Peijnenburg: Het kan zo snel heen en weer gaan. Bijna net als een echt gesprek. Maar dat hoeft niet en ook dat is een voordeel. Ik merk soms dat een WhatsAppgesprek daardoor juist dieper kan gaan dan een echt gesprek. Ik vermoed dat het ermee te maken heeft dat sommige dingen eenvoudiger te schrijven zijn dan te zeggen. En de afstand helpt ook.

[02-03-18 19:35:23] Marieke Ridder: Ergens gek toch, dat het dan eenvoudiger zou zijn? Mijn indruk is dat je whatsappend compacter formuleert. Omdat je moet typen, heb je belang bij 'kort maar krachtig'. Waarom zou dat makkelijker zijn?

[02-03-18 19:50:38] Erna Peijnenburg: Geldt niet voor iedereen en altijd natuurlijk. Maar soms zijn dingen moeilijk om te zeggen en kun je ze wel schrijven.

[02-03-18 19:53:01] Erna Peijnenburg: En de afstand maakt dat niemand je zit aan te kijken tijdens het 'gesprek' en wacht op je antwoord. Je kunt het ook even laten liggen en later verder gaan. Op een moment dat jij wilt. Dat is heel gewoon bij WhatsApp. (we doen het nu ook...) 🕒🕒😄😄

[02-03-18 20:42:47] Marieke Ridder: Ja dat snap ik wel. 😊

[02-03-18 20:48:12] Erna Peijnenburg: Verder vind ik het soms prettig om per WhatsApp even te vragen hoe het met iemand gaat of te laten weten dat ik aan iemand denk. Ook dat voelt weer informeler dan een email. WhatsApp is voor mij meer een vraag 'en passant...' waar iemand op zijn of haar eigen tijd kort (of desgewenst langer) op kan reageren.

Maakt WhatsApp de drempel om iemand te bellen hoger? En zo ja, is dat erg? Ik ervaar zelf een hogere drempel om iemand te bellen als WhatsApp met die persoon ook een optie is. Erna herkent dit, maar duidt het positiever: een WhatsApp-berichtje kan een goede manier zijn om te vragen of bellen schikt. We bellen dus steeds meer 'op afspraak'. Een telefoongesprek houdt daarbij zijn eigen waarde, in het bijzonder wanneer iemand de behoefte heeft uitgebreider zijn of haar verhaal te doen dan vingers redelijkerwijs kunnen typen.

Digitale aandacht Pastoraat via WhatsApp

Marieke Ridder

[05-03-18 12:10:25] Erna Peijnenburg: Mijn ervaring is dat als je de moeite neemt om even te bellen, dat vaak toch wel gewaardeerd wordt. Misschien bestaat telefoonangst ook aan de andere kant en gebeld worden is dan toch makkelijker.

[05-03-18 13:12:20] Marieke Ridder: Wij hebben zelf wel eens geappt over iets wat me hoog zat tijdens mijn opleiding. Dat vroeg zoveel woorden (en aandacht van jou!) dat we toen toch zijn gaan praten ipv typen. En het hielp! 😊

[05-03-18 13:15:28] Erna Peijnenburg: Ik denk dat het de kunst is om goed om te gaan met de grenzen, maar ook de kansen die de diverse manieren van contact maken hebben.

Een probleem van WhatsApp is de beknopte manier van communiceren. Een geschreven tekst kan soms op verschillende manieren bedoeld zijn en geïnterpreteerd worden. Het helpt bij de interpretatie niet, dat je elkaarsgezichtsuitdrukking niet kunt zien noch iemands stem kunt horen. E-mails en zeker de korte WhatsAppberichten vragen om uitlegkunde.

[05-03-18 13:52:04] Marieke Ridder: Hoe zie jij de non-verbale communicatieve kant? Geen gezichtsuitdrukkingen. Dat kan veilig aanvoelen. Maar hoe groot is het risico dat we wat missen? Volstaan emoticons? Gebruik je die veel?

[05-03-18 13:56:03] Erna Peijnenburg: Er bestaat een risico dat je woorden niet goed overkomen, omdat de intonatie ontbreekt (naast de gezichtsuitdrukking). Daar moet je je van bewust zijn, niet alleen in wat je zelf schrijft, maar ook bij wat je leest. Begrijp je de ander goed?

[05-03-18 13:59:07] Erna Peijnenburg: Emoticons gebruik ik vooral ter verluchting. Ik hoop met humor altijd een soort ontspanning teweeg te brengen, maar zeker met WhatsApp moet je wel voorzichtig zijn en niet bv de indruk wekken dat je iemand niet serieus neemt.

[05-03-18 14:00:05] Erna Peijnenburg: Het hangt er ook van af hoe goed ik iemand ken en welk level van communicatie we hebben bereikt in elkaar verstaan.

[05-03-18 17:13:13] Marieke Ridder: Ik gebruik wel eens een emoticon om een misverstand te voorkomen. Als ik me realiseer dat je iets ook als streng zou kunnen 'horen'. Bijv. 😏😏😏 Vind je dat herkenbaar?

[05-03-18 18:02:29] Erna Peijnenburg: Ja zeker. Zo kun je je woorden wat kleur meegeven. 🎨

[05-03-18 18:18:11] Erna Peijnenburg: Maar neem nou bijvoorbeeld deze: 🙄 Die gebruik ik ook wel eens professioneel bij mensen die ik goed ken. Zoiets lijkt ook gebruikelijker te worden, dat dit soort emoticons 'breder' wordt ingezet en de betekenis daarmee afvlakt - dus niet alleen als emoticon voor je geliefde, familie of vrienden. Wat vind jij daarvan? Of wordt het tijd voor een emoticonparagraaf in de gedragscode... 🤔

Dat gesprekken zomaar kunnen beginnen en tot zelfs dagen kunnen duren, heeft als nadeel dat je er als pastor ook lang mee in je hoofd blijft zitten - ook op een vrije dag. Erna beaamt dat dit soms druk geeft en dat het soms om zelfbeheersing vraagt om te wachten met antwoorden. Maar toch zou zij het niet anders willen. En evenmin wenst zij een tweede, geheim nummer.

[21-03-18 08.01] Erna Peijnenburg: Twee nummers? 🤔 Wordt alles dan niet twee keer zo druk of ingewikkeld? 😊 Nee dank je!

Digitaal detoxen

Vasten zonder feestboek

Marco Derks

Louis Runhaar
 Friends · See first · Message

Timeline About Friends 59 Mutual Photos More

Intro
 Priester at Oud-Katholieke Kerk
 Studied Oud-katholieke theologie at Oud-Katholiek Seminarie
 Lives in Amersfoort
 From Delft

Compose Post Photo/Video

Write something to Louis...

Photo/Video Feeling/Activity ...

Post

Marco Derks ▸ **Louis Runhaar**
 Just now · 11

De vastentijd was voor sommige mensen veertig dagen zonder sociale media. De Amersfoortse pastoor Louis Runhaar deed aan 'Facebookvasten'. Wat leest en schrijft hij doorgaans op Facebook, als pastoor en privé? En waar heeft hij soms schoon genoeg van?

Write a comment...

Wat lees jij zoal op je 'timeline' en wat voor berichten plaats je op je 'wall'?

Wat mij betreft is Facebook toch vooral *feestboek*. Zelf deel ik eigenlijk vooral positieve dingen uit mijn eigen leven en mooie of opvallende gebeurtenissen in de parochie. Op fijne, mooie of grappige dingen die je deelt, krijg je vaak positieve reacties. Dit vergroot het plezier: 'Gedeelde vreugde is dubbele vreugde.' Ik vind het ook aardig om sommige discussies te volgen (tot het onvermijdelijke moment dat ze ontsporen) en er soms een klein steentje aan bij te dragen. Natuurlijk gebruik ik Facebook ook om me te vermaken: berichten van pagina's als Dirk Jan, Draadstaal en The Daily Show weten me regelmatig aan het lachen te krijgen.

Verder vind ik het leuk om op de hoogte te blijven van het reilen en zeilen van vrienden en bekenden. Dat vind ik echt het sociale van de sociale media. Nadeel is dat je via de sociale media soms te lang aan elkaar kunt blijven vastplakken. Ik hoef heus niet alles te weten van studiegenoten die ik al vijftien jaar niet gesproken heb. In het 'echte' leven verliezen mensen elkaar ook uit het oog. Daarom vind ik het niet erg om af en toe mijn vriendenbestand op te schonen. O, en voor ik het vergeet: ik gebruik Facebook *niet* om als pastoor mijn parochianen in beeld te houden. De meesten 'zitten' trouwens niet eens op Facebook. Voor pastoraat houd ik mij zoveel mogelijk aan de stelregel: als ik het niet rechtstreeks hoor, dan weet ik het niet.

Smart

Voor gedeelde smart (die halve smart zou zijn)

werkt Facebook volgens mij minder goed. Je wordt nogal eens geconfronteerd met problematieken of drama's waarmee je als individu niets kunt. Dat heb ik ook met sommige menselijke dramaverhalen op tv. Het is ongetwijfeld heel goed om je zo nu en dan te verdiepen in een probleem dat niet meteen op je eigen radar voorkomt, maar je kunt jezelf ook onnodig belasten met het leed van anonieme anderen. Wie wordt daar beter van? Facebook zou wat mij betreft luchtig en ontspannen moeten zijn. Beetje het niveau koffietafel: een aardig gesprek, een interessant nieuwtje, een aansprekend verhaal, een leuke grap. Niet meer, niet minder. Voor het bespreken van netelige kwesties vind ik het minder geschikt. Online verzuurt de sfeer heel snel. Naar mijn indruk wordt Facebook hoe langer hoe meer overgenomen door luidruchtige activisten en door allerhande bedrijven met speciaal ontworpen reclames. Kortom: groeperingen die je iets van je willen, die je iets willen verkopen, maar die niet geïnteresseerd zijn in de mens achter de 'like'. Dit geleur om aandacht doet mijn plezier wel afnemen.

Welke kanten van jezelf laat je daar zien? Of anders gezegd: wat voor persoon ben je zelf op Facebook?

Een snackbarhouder kreeg eens de klacht dat zijn hamburgers niet echt leken op de plaatjes van hamburgers die hij in zijn snackbar had hangen. Hierop reageerde hij gevat dat de klager maar eens naar zijn eigen profiel foto op Facebook moest kijken. Alsof die overeenkwam met de werkelijkheid... Op Facebook laten mensen vooral de mooie en leuke kanten van zichzelf zien. Ook ik deel vaak

de momenten waarop ik voldoe aan het beeld dat ik van mijzelf wil hebben. Facebook werkt als een foto: daar wil je op je voordeligst op staan. Is dat ijdel? Een beetje wel, ja. Het exhibitionistische van de sociale media vind ik soms vermoeiend, maar het verschilt niet erg van de manier waarop mensen (mijzelf inclusief) zich opstellen in andere vormen van sociaal verkeer. Goed om het ijdeluiterige een beetje binnen de perken te houden. Het geeft uiteindelijk toch geen echte voldoening.

De veertigdagentijd was voor jou en anderen een periode van 'Facebookvasten'. Waarom heb je dat gedaan?

Om af te kicken van mijn dopamineverslaving. Haha! Nieuwe meldingen en online aandacht zorgen ervoor dat er een klein beetje dopamine vrijkomt in de hersenen. Dat maakt sociale media zo verslavend. Facebook is ook een bubbel, een gesloten wereldje, waar ik dan welbewust even buiten ga staan. Soms komt er iets in het nieuws waarvan ik dan weet: hierover wordt op dit moment op Facebook weer druk geroepen en gediscussieerd – blij dat ik dat mis! Ik zie Facebookvasten als een soort digitale *detox*. Ik vind het gezond om er regelmatig los van te komen en mezelf de gelegenheid te geven kritisch te kijken naar mijn eigen *swipe*-gedrag.

Als ik een poosje los ben, merk ik dat ik andere dingen met wat meer aandacht doe. Ik laat me minder snel van mijn bezigheden afleiden door de onbewuste vraag of er misschien iets op Facebook gebeurd is. Ook vul ik mijn lege minuten – in de rij bij de kassa bijvoorbeeld – niet meteen met

informatie. Dat schijnt de creativiteit te bevorderen, las ik ergens op Facebook (grinnik). Na een periode van afstand komt altijd weer de vraag bovendrijven: Wat mis ik er eigenlijk aan? Het antwoord: Niet veel. Maar wel een beetje. Negentig procent van de berichten interesseert mij niet echt. Maar het is de tien procent van de informatie waar ik wél op zit te wachten, die ervoor zorgt dat ik blij hangen. Is dat met een krant trouwens heel anders?

De Amersfoortse parochie heeft ook een Facebookpagina. Wat bereiken jullie daarmee?

Deze berichten worden geplaatst door mij en door de webmaster van de parochie. De parochiepagina op Facebook is één van onze communicatiekanalen. Naast de e-mail, het parochieblad en de website. Ik vind het een van de betere kanalen om mensen te bereiken die niet als lid of gastlid tot de parochie behoren, maar wel meelevend, ons incidenteel bezoeken of ten minste belangstelling hebben voor wat er in en om de kerk gebeurt. Zonder al te veel moeite hebben we – *as we speak* – 174 volgers, waarvan een flink deel van dit soort niet-parochianen. Uit deze laatste groep krijg ik offline regelmatig reacties: positief dat jullie dit of dat doen, of: fijn dat je deze viering of die activiteit aankondigt, dan weet ik wanneer ik er moet zijn. Verder worden de berichten van de parochie regelmatig gedeeld door een pagina die berichten deelt die van belang zijn voor de oecumene in Amersfoort. Zo komen onze berichten ook terecht bij andere kerkelijk betrokken stadsgenoten.

Virtueel waarderen

Kleine analyse van de oud-katholieken op sociale media

Eric van den Berg

Hoe maken oud-katholieke parochies en geestelijken gebruik van sociale media? Waar slaan ze de spijker op z'n kop en waar slaan ze de plank mis? Onlinecommunicatiespecialist Eric van den Berg maakte een globale sterkte-zwakteanalyse.

In een middagje klikken en vegen over de schermen kreeg ik een goed beeld hoe oud-katholieken zich online bewegen. Om te bekijken waar hun sterke en zwakke kanten liggen ben ik uitgegaan van het REAN-model. Dat acroniem staat voor *Reach*, *Engage*, *Activate* en *Nurture*. Ik gebruik het vaak bij mijn kerkelijke onlinecommunicatieadviezen. REAN kan helpen als fundering voor duurzame relaties, als raamwerk voor een communicatiestrategie of als evaluatiemodel om te beoordelen of sociale media-inspanningen resultaat hebben. Iedere fase van het model toont een mate van betrokkenheid tussen de afzender en de ontvanger. Ik heb mij daarbij beperkt tot de grote netwerksites als Facebook, Twitter, Instagram en YouTube.

REACH

De *Reach*-fase is het beginstadium om anderen te bereiken. Relatief is dit makkelijk. Je gaat veel mensen volgen op Instagram, Twitter of Facebook en je gaat posten, veel posten. Teksten, plaatjes, video's, citaten, noem maar op. Of je neemt een zak geld en gaat adverteren. Je bereikt vervolgens veel mensen in korte tijd. Dat 'bereiken' is pas effectief als je kwaliteit toevoegt. En als een specifieke groep mensen wordt verbonden aan de doelstelling van het gewenste bereik. *Reach* kan helpen om de zichtbaarheid, herkenbaarheid of naamsbekendheid van een parochie of activiteit te vergroten. Beeldmedia als Instagram en YouTube zijn hiervoor geschikt; zeker op YouTube ligt de interactie immers lager dan op Facebook of WhatsApp.

Op Instagram is het triest gesteld met de zichtbaarheid van oud-katholieke parochies of geestelijken. Rudolf Scheltinga, die ik als toch als de alom aanwezige internetpionier van de Oud-Katholieke Kerk beschouw, laat zijn 292 volgers in de steek met 0 berichten. Met parochies is het niet anders. Alleen de Sint Vitus in Hilversum heeft een account. Op dat account zit een slotje en er zijn 0 berichten geplaatst. Instagram toont gesloten kerkdeuren. Op Instagram moeten we het hebben van passanten, maar of dat verstandig is? Kijk eens naar Instagrammer@sanderdeverschrikkelijke die met een avondfoto van de Sint Agnes in Egmond 225 mensen bereikte dankzij opmerkelijke hashtags als #masterofdarkness, #show_us_sinister en #fancygothic. Wil je als kerk je overleveren aan deze Sander de Verschrikkelijke of ga je zelf aan het roer staan?

Engage

De tweede fase in het REAN-model is *Engage*, verbinden. In dit tweede stadium van relatieontwikkeling wordt de verbinding hechter. Mensen komen dichterbij elkaar te staan. De interactie neemt toe en dat leidt, als je het goed aanpakt, tot positieve gesprekken over en weer, wederzijds begrip en ambassadeurs van 'jouw geluid'. Twitter, WhatsApp, Facebook en ook Instagram zijn van meerwaarde.

Op Facebook zien we bijvoorbeeld de parochie in Amsterdam met 417 abonnees ('likes') en 397 mensen die de pagina volgen. De berichten zijn vooral op de eigen parochianen gericht. Een bericht als: 'Op 18 maart 2018 vierden we Zondag Iudica naar de introitus...' zullen maar weinig buitenstaanders verstaan. Wat verderop zien we wel de bereikbaarheid met het OV, maar als de berichten voor de eigen achterban zijn, dan weten ze de weg wel te vinden. De foto's daarentegen laten de rijkdom van de parochie zien. Het is moeilijker om je te verbinden met mensen die niet of anders geloven dat met je eigen achterban. Terwijl daar een mooie uitdaging ligt.

Activate

Dan komen we bij *Activate*. Je wilt mensen activeren om een bijeenkomst te bezoeken, lid te worden of een donatie te doen. Of je wilt een bericht verder laten verspreiden. Dat kan en mag kleinschalig zoals de Culemborgse parochie laat zien. Zij moedigen mensen aan berichten te delen: 'De Facebookpagina van 'Prijs met Johannes de Heer' kan nog wel wat meer 'likes' (vind ik leuk) gebruiken.' Ook bedanken ze achteraf mensen dat ze meedoen: 'Iedereen bedankt voor het delen en 'liken' van onze Facebookpagina!' Zo bouw je online een sterke relatie op.

Activeren helpt de interactie naar een volgend niveau. Bij het gebruik van een communicatiekanaal voor de achterban versterkt activeren op langere termijn de community. Dat kan ook via (gesloten) WhatsAppgroepen. Het bespreken van alledaagse, culturele of geloofszaken helpt de community te versterken. Help mensen eraan te herinneren dat ze erbij horen. Een oproepje herhalen kan daarom geen kwaad. Bij het coachen van een protestantse dominee in de regio Rijnmond deden we een onderzoek naar de vraag hoe een groep adolescenten WhatsApp gebruikten. We vroegen hun hoe ze het liefst benaderd wilden worden. Zij gaven aan dat een korte herinnering sturen op de dag zelf effectief was. Immers, een afspraak 's avonds kon vervallen zijn, waardoor iemand toch kon komen. Volledig geaccepteerd.

Nurture

De laatste fase is het *koesteren* van het onderling contact, met als doel de lijnen open te houden, ideeën uit te wisselen en de onderlinge band verder te verdiepen. Hoe uit dit zich bij online oud-katholieken? Dan kun je het beste kijken naar personen, en minder naar pagina's. Hier zie je mensen als Remco Robinson en Louis Runhaar dat uitstekend op Facebook doen door te vragen, mensen te ontmoeten, te feliciteren en verslag te doen van bijeenkomsten. Dat lijkt intensief, maar met één bericht per dag is het goed te doen. Meer is niet nodig, maar het heeft het effect van positieve herkenbaarheid en benaderbaarheid.

Tot slot

Online communicatie kan een katalysator zijn voor geloofsopbouw. Maak voor jezelf daarbij de afweging tussen intensief actief zijn (met het gevaar van een overkill) en gedoseerd communiceren. Het gaat niet om wie het verst kan plassen en wie de meeste volgers of likes heeft. Het gaat er meer om of je jouw volgers betekenisvolle informatie en relaties en een zinvolle, consistente interactie kunt bieden. Bedank je volgers, waardeer je vrienden en like oprecht als je iets moois voorbij ziet komen. Niets is leuker dan mensen te waarderen voor wie ze zijn en wat ze doen.

Eric van den Berg is freelance communicatieadviseur, o.a. voor kerken. Hij is te volgen via:
<https://www.facebook.com/isimedia>
<https://www.isimedia.nl/>

Veni, Video, Foetsie

Preken via internet

Age Kramer | Pastoor van Den Helder

Veni: het idee

Op een goed moment ben ik begonnen mijn preken niet alleen in tekst, maar ook als video op onze website te zetten. Ik dacht dat video de sfeer in de kerk beter weer zou kunnen geven dan een tekst. Daar kwam bij dat het niet al te veel extra moeite kost om de preek op te nemen. Mijn vrouw, Wilma, zette de camera aan bij het begin van de preek en weer uit na het Amen. Na een lesje webbeheer van Henk Groen uit IJmuiden lukte het ook goed om de video mooi in de tekst van de preek te zetten. Een aanvullend idee was om een aankondiging op Facebook te plaatsen.

Video

Het mooie van video is dat je heel gemakkelijk ziet hoe je kennelijk overkomt. Nog leerzamer bleken de opnamen voor Facebook te zijn. Ik had me voorgenomen om in ongeveer een minuut, of liever iets korter, te vertellen waar de preek van aanstaande zondag over zou gaan. Dat bleek gemakkelijker gezegd dan gedaan: het overkwam me regelmatig dat ik een half uur nodig had om erachter te komen wat nu eigenlijk de kern van de preek was (terwijl die preek al enkele dagen eerder uitgeschreven was). Het gebeurde zelfs wel dat ik delen van de preek opnieuw schreef, nu ik eenmaal wist waar hij eigenlijk over ging.

Foetsie

Omdat het allemaal zo weinig tijd kostte, kon ik het me permitteren om geen duidelijke doelstelling te hebben. Zo kon ik rustig in de loop van de tijd

aanvoelen wat deze video's nu brachten. Zeker, ik kreeg zelf veel feedback door ernaar te kijken, maar dat effect werd in de loop van de tijd minder. Ik zag ook wel dat ze bekeken werden, maar merkte ook dat dit niet leidde tot meer bezoek aan de zondagse vieringen. De eindopbrengst is dat er flink wat preken via onze website te bekijken zijn, zodat mensen een idee van de sfeer in de kerkdienst kunnen krijgen. Daarnaast heb ik geleerd hoe ik wat meer lijn in het verhaal kan brengen. Maar toch ben ik ermee gestopt om de video's te maken, omdat het kennelijk mensen er niet toe brengt om eens een keer te komen kijken. Misschien moet ik het combineren met veel meer aanwezig zijn op Facebook en andere media. Maar daar heb ik nu geen tijd voor.

Meerwaarde

Toch ben ik blij dat ik wat heb geprobeerd. Als je iets van geloof wilt overbrengen, heb je veel meer aan video dan aan geschreven teksten. Zie bijvoorbeeld ook de bescheiden serie interviews met parochianen in IJmuiden over de vraag wat je zoekt en wat je vindt in de kerk: er wordt veel meer gezegd dan de woordelijke tekst laat horen.

De preken van Age Kramer, met en zonder filmpjes, kunt u hier vinden: <http://denhelder.okkn.nl/pagina/219/preek-o-theek>
Zijn hele verzameling filmpjes, ook die met de bisschoppen en de parochianen van IJmuiden, zijn hier te vinden: <https://vimeo.com/okkdenhelder>

1: WAT KAN ER NU HELEMAAL MISGAAN?

Zo eens in de drie maanden slaat de begeerte toe. Na een lange dag op weg naar huis, staat daar plotseling zo'n grote M in de nachtlucht te wenken. 'Nee, kléine frietjes, geen mayonaise, een grote burger en een kleine milkshake.' 'Wilt u mayonaise bij de frietjes?' Wat zei ik nou? Maar de vraag is een vast onderdeel van het zondag ritueel. Eerste loket, tweede loket, het zakje frietjes past precies in de handgreep van de deur, de shake in de cupholder en eigenlijk is het het lekkerst om tijdens het rijden de burger weg te werken, zij het ook het onveiligst.

Eenmaal thuis blijft mijn telefoon: wil ik een recensie geven van de grote M te A-ZO? De locatiedienst van mijn telefoon weer eens niet uitgeschakeld. Op hoeveel servers is mijn schandaal vastgelegd? Maar als ik het blokkeer, werkt ook mijn routeplanner niet, dus nou ja. Met als gevolg dat ik zelfs tijdens het schrijven van dit stukje de vraag krijg of ik het oud-katholiek seminariegebouw in Amersfoort wil recenseren, omdat we daar zojuist met de redactie samen waren...

Maar goed, ik ben er zo één van: 'Ik heb niets te verbergen, dus waarom zou ik me er druk over maken?' Ik geloof ook eigenlijk niet echt dat er iemand in mij geïnteresseerd is. Mocht de Google-Golem me ooit in persoon komen uithoren over wat ik vind, denk of geloof, dan heb ik de hoop dat ik hem (haar?) nog flink zou kunnen verrassen. Ik ben goed van vertrouwen. Als een vriendelijke

directeur van de AIVD in 'De Wereld Draait Door' een praatje komt houden over waarom we in het referendum toch maar vóór die zogenaamde 'sleepwet' moeten stemmen, dan geloof ik die man. Hij doet zijn werk en zal toch heus de gegevens die hij over mij binnenkrijgt, niet gebruiken om mij enig kwaad te doen?

Het teken van het beest

Vroeger wilde ik nooit een creditcard. Duistere mededelingen uit het evangelische circuit vertelden immers dat deze - samen met de invoering van de streepjescode - de voorbode zou zijn van een duivels bewind, waarin 'alleen mensen met dat teken - dat wil zeggen de naam van het beest of het getal van die naam - iets konden kopen of verkopen.' (Openbaring 13,17). Inmiddels heb ik twee creditcards, twee bankkaarten, een OV- en een museumjaarkaart, puilt mijn beurs uit van het plastic van bedrijven, die allemaal het beste met mij voor hebben en hoef ik bij betaald parkeren alleen maar op een start- of stopknop op mijn telefoon te drukken. Afrekenen volgt via automatische afschrijving. En mijn laatste aanwinst: eindelijk een eigen bonuskaart...

Ik ben aangesloten bij vijf min of meer sociale netwerken en via Twitter laat ik zo nu en dan weten welke mening ik ergens over ben toegedaan, al heb ik daar over het algemeen een schrijnend gebrek aan. Mijn documenten bevinden zich ergens veilig 'in the cloud' (ook dit stukje tekst heeft lang tussen de wolken gezweefd), mijn foto's verspreid ik via WeTransfer en betalen doe ik met PayPal of via de bank-app op mijn telefoon.

Want hé, wat kan er nu helemaal misgaan?

Drie notities

bij een digitaal bestaan

Dio van Maaren

Mark Zuckerberg op het podium tijdens Facebooks 'F8 Conference'

2: WIE Z'N SCHULD IS HET EIGENLIJK?

En daar zat 'ie dan, Mark Zuckerberg, voor een *hearing* van het Amerikaanse congres. Beetje bleek, met een kapsel dat deed vermoeden dat hij het de avond ervoor helemaal zelf en zonder hulp van een spiegel tot stand had gebracht, uit alle macht probeerend *cool and collected* te blijven. Hij gaf antwoorden aan oude mannen, die de inhoud van de vragen die ze hem stelden, zelf nauwelijks leken te begrijpen. Facebook onder vuur.

Hij kwam er redelijk doorheen. De excuses voor de fouten van zijn organisatie in het schenden van de privacy van de gebruikers rolden gemakkelijk van zijn lippen. Hij had al zo vaak met dat bijltje gehakt als zijn mega techbedrijf kritiek kreeg. 'Sorry, sorry, beterschap'. Maar waar het aankwam op concrete veranderingen in de *policy* van zijn bedrijf, hulde hij zich in de vage mantel van de toekomst. De oude mannen leken niettemin gerustgesteld; ze waren al lang blij dat ze een vraag over technische zaken redelijk hadden weten te formuleren.

En wat valt Zuckerberg eigenlijk te verwijten? Het enige wat hij gedaan heeft is het najagen van de droom zoals elke Amerikaan dat zou moeten doen: kansen zien, je talenten inzetten, een product ontwikkelen dat iedereen graag wil gebruiken en daar bakken en bakken geld mee verdienen.

Sinds we besloten dat dit nummer van 'De Oud-Katholiek' over 'ik in de digitale wereld' moest gaan, is er geen moment geweest dat kranten en televisie hebben gezwegen over onze veiligheid op het internet. Het lek van negentig miljoen privegegevens bij Facebook, gehackte

e-mailwachtwoorden op alle mogelijke websites, de invloed van Russische trollen op nieuwsvoorziening en verkiezingen, de bizarre vormen waarin een land als China haar burgers op alle mogelijke manieren digitaal disciplineert en een eindeloze rij artikelen, documentaires en columns die dit alles proberen van context te voorzien. Valt er door een kerkelijk magazine nog iets toe te voegen aan alles wat er al over gezegd en geschreven is?

Tijd om naar onszelf te kijken

In 2010 vloog ik voor het laatst met Ryan Air. Voor €50,- naar Santander. Korte reisimpressie: afgeblaft aan de balie, letterlijk toegeschreeuwd om in lijn te blijven lopen naar het vliegtuig, opgevouwen op een plastic stoel twee uur lang overladen met snerpende reclames voor krasloten uit de speakers boven mijn hoofd en - gevraagd om één vriendelijk woord dat deze helse ervaring wat zou verzachten - niet meer dan een snauw: 'U zeurt. Het is toch goedkoop?!' Ik zweeg beschaamd. De dame met de moede ogen in het gevlekte Ryan Air kostuum had gelijk. We werden als vee behandeld. Maar wie zijn schuld was dat eigenlijk?

Het is toch goedkoop? Heeft iemand betaald voor zijn Gmail account? Voor zijn Facebook lidmaatschap? Voor zijn Spotify muziek? Voor Nu- of NOS.nl? Betaalt iemand voor al die o zo belangrijke appjes of die o zo-leuk-voor-tijdens-de-vakantie Instagram-pagina's, voor die geweldige-al-is-het-wat-onvriendelijke stem van Google Maps als we de weg weer eens kwijt zijn? En kwam niemand van ons bij al die gratis diensten op de gedachte dat er toch ergens een verdienmodel achter moest

zitten? Dat de prijs die we betalen nu precies die zo geliefde privacy is, die we iedere dag zelf breken door gedachtenloos alles wat we voelen, doen en denken de wereld in te slingeren? Wat dachten we dan precies? Dat Mark Zuckerberg een gratis bank runt met beveiligde privé-kluisjes voor de familiejuwelen van ieder van zijn hooggewaardeerde, maar niet-betalende klanten, gebonden als hij zich weet aan een sacramenteel, digitaal biechtgeheim?

Het is niet goedkoop.

We weten dat we niet voor vijftig euro naar Spanje kunnen vliegen als we alle echte kosten mee zouden rekenen, we weten dat we vijftig procent meer voor vlees op ons menu zouden moeten neertellen als we eerlijke prijzen zouden hanteren en de wereld bewoonbaar willen houden, we weten dat we onze ziel verkopen aan tech-reuzen als Google en Facebook, in ruil voor advertenties en steeds verdergaande inbreuken op onze particuliere vrijheid. En daarbij weten we zeker dat alles wat verkeerd kan gaan, ook een keer verkeerd zal gaan. Met de wereld, met onze privacy. We weten het best. Maar we zien het nog even aan. Uit gemakzucht. Uit luiheid om niet door te durven vragen en denken. We weten het wel, maar we willen het niet weten. En wie z'n schuld is het dan, als het mis gaat? De wereld van *Big Brother* uit '1984' van George Orwell is niet zomaar tot stand gekomen. Daar 'waren we', om het zo maar te zeggen, allemaal bij.

Na de oproep in 'Zondag met Lubach' (NPO1, 7 april, *byebye Facebook*) hebben maar liefst drie(!) van mijn 391 Facebookvrienden hun account

verwijderd. Voor de anderen - en ook voor mij - is het middel dus blijkbaar toch zo handig dat we 'het nog maar even aanzien'. Maar laat mij dus straks alsjeblieft niemand vertellen dat ik een slachtoffer ben van de inhalige, schandalige slimheid van een Mark-met-een-slecht-kapsel. Ik vraag er zelf om dat de achtervolging op wat we vroeger de digitale snelweg noemden gewoon doorgaat.

Facebook en Google en nog zo'n paar ondernemingen zijn geen nutsbedrijven. Het zijn uit de hand gelopen hobbies van heel slimme jongens, die hun talent en kennis hebben benut om heel veel geld te verdienen aan nieuwe vormen van techniek, waar iedereen graag gebruik van maakt. En die op hun beurt worden ge- en misbruikt door andere slimme jongens en meisjes om weer andere - soms heel duistere - doelen na te streven.

De spoorwegen in Amerika, die alle streken van het land met elkaar verbonden, werden pas een echt nutsbedrijf toen de monopolies van de eerste ondernemers en gebruikers ervan door de oude mannen van de overheid werden gebroken en iedereen er op dezelfde voorwaarden gebruik van kon maken. (Een mooie metafoer, gelezen in de Huffington Post - <http://tinyurl.com/y92m7n7t>). En pas als de oude mannen en vrouwen van nu echt wakker worden, kunnen sociale media tot een gezonde en controleerbare verbinding worden tussen alle leden van de wereldbevolking. Tot die tijd drinken we nog straffe whiskey in een stoffige bar in het onontgonnen Wilde Westen en kunnen we zomaar dood of gewond neervallen in een gewelddadige *shoot-out*.

3: OUD-KATHOLIEK?

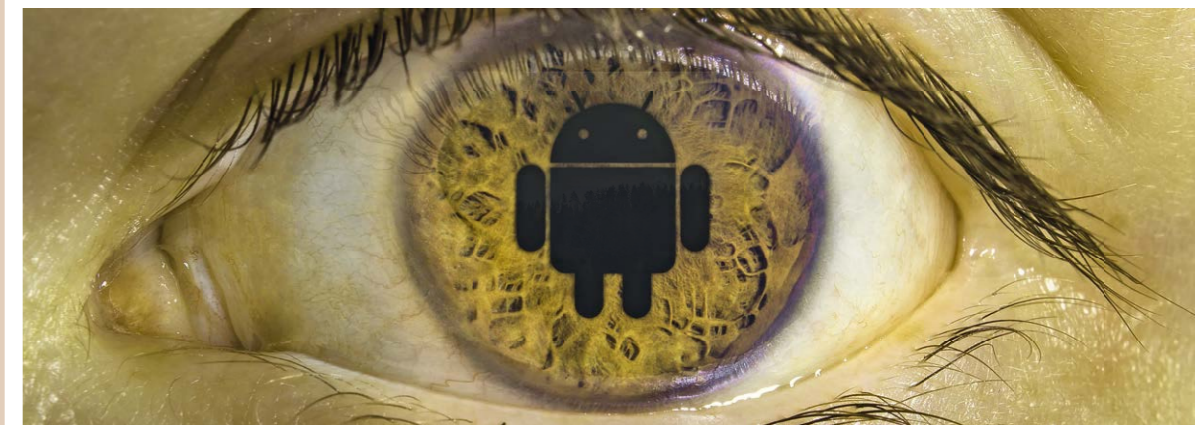
En waarom staat dit alles in 'De Oud-Katholiek'? Omdat het gaat over verantwoordelijkheid. Zowel die voor onszelf, als die we nemen voor de wereld, waarin we leven. Want dat was toch het kernwoord in het oud-katholiek gedachtengoed? Dat we persoonlijk verantwoordelijk zijn? Niet alleen voor ons eeuwig zielenheil, maar ook in de omgang met de omringende wereld? Niet de Kerk, de priester of de bisschop is voor mij verantwoordelijk, dat ben ik zelf. Het is een mooi etiketje dat we onszelf hebben opgeplakt. Maar de vraag is dan wel hoe verantwoordelijk we eigenlijk durven zijn. Ook waar het gaat om ons leven in een digitale wereld.

De filosoof Timothy Morton zegt: 'Waar wij in deze tijd mee te maken hebben is dat als je in je auto gaat zitten en je draait de sleutel van het contact om, je daarmee weet dat je in zekere zin bijdraagt aan het klimaatprobleem. Tegelijkertijd weet je dat die ene keer dat je je auto start niet de oorzaak is van dat probleem. Je weet dat jij niet de verantwoordelijke bent, maar wel dat je, iedere keer als je dat sleuteltje omdraait, verantwoordelijkheid voor

dat hele grote probleem draagt. Dat is waar wij mee zitten en waarmee we moeten zien te leven'.

In het kader van 'ik in de digitale wereld', maar misschien nog wel veel breder, betekent dat voor een beetje oud-katholiek: nadenken. Bewust meedoen of beslist afwijzen, liever betalen voor iets goeds dan gratis krijgen van iets waar je integriteit voor moet inleveren, nadenken, vragen stellen, discussiëren, debatteren, kiezen tussen veel digitale vrienden of een paar met wie je een goede trapnist kunt drinken, nadenken, je privéleven willen beschermen of je privacy juist delen, nadenken, geen genoeg nemen met goedkope antwoorden of comfortabele oplossingen die anderen aandragen. En - of had ik dat al gezegd? - nadenken. En dan keuzes maken. In het volle besef dat ze ook anders hadden kunnen worden gemaakt. Maar ook in het volle besef dat het jouw keuze is.

Verantwoordelijkheid heeft een prijs en de keuzes die we maken, bepalen of we die prijs ervoor willen betalen.

Jubilea

Grote momenten in de oecumene

In 2018 worden twee jubilea gevierd in de oecumene. In Amersfoort wordt op 21 mei in de Joriskerk vijftig jaar Raad van Kerken in Nederland gevierd. Het belooft een afwisselende viering te zijn met veel pinksterliederen en dromen over de toekomst van de oecumene. Iedereen is welkom bij de viering die om 15.00 uur zal beginnen. Aanmelden kan via rvk@raadvankerken.nl. Er zijn in Nederland zo'n 275 plaatselijke raden van kerken actief. Het is belangrijk dat kerken elkaar plaatselijk opzoeken en waar mogelijk met andere partners samenwerken om lokaal een bijdrage te leveren, soms zelfs het verschil te kunnen maken, bij diaconale en maatschappelijke zaken.

Op 23 augustus wordt in Amsterdam gevierd dat de Wereldraad van Kerken zeventig jaar bestaat. Het eerste deel bestaat uit een pelgrimage van gerechtigheid en vrede door de stad (de precieze tijden moeten nog worden doorgegeven). Vanaf 16.00 uur is er een viering in de Nieuwe Kerk in Amsterdam met onder andere dr. Agnes Abuom, voorzitter van de Wereldraad van Kerken.

De vierde levensfase

Thema bespreekbaar maken

Veel ouderen die in een tehuis worden opgenomen, hebben het gevoel dat de kerk hen in de steek laat. En ze missen de vertrouwde geur van de kerk uit hun jongere jaren. Bij de Raad van Kerken Nederland verscheen in maart 2018 een brochure over de vierde levensfase, bedoeld om de levensthema's te bespreken in de parochie of gemeente. Onderwerpen zijn onder andere pastoraat aan het einde van het leven, bijbels perspectief, ethische kanttekeningen bij voltooid leven, (ritueel bij) euthanasie, stervenskunst. De brochure 'Nu ik oud word' is momenteel uitverkocht, maar kan via de website www.raadvankerken.nl worden gedownload.

Op die website staat ook een aantal gespreksvragen, die kunnen worden gebruikt om met elkaar in gesprek te gaan naar aanleiding van teksten in de brochure en de Bijbel. De auteurs van de brochure zijn: Marinus van den Berg, Theo Boer, Erik Borgman, Klaas van der Kamp, Nienke Nieuwenhuizen, Teun-Jan Tabak en aartsbisschop Joris Vercammen. Theoloog en therapeut René Rosmolen verzorgde de illustraties.

Actief in kerkenwerk

St. Maartenspenning

Al voor haar zeventiende was Ineke Schenk actief in het landelijke kerkenwerk. Onlangs besloot ze, net na haar eenzeventigste verjaardag gevierd te hebben, dat het tijd werd om te stoppen met dat landelijke werk. Inekes laatste functie was die van voorzitter van de commissie Financiën en Materieel (CFM). Zij had voor 18 februari de hele commissie en de bisschop van Haarlem voor een spoedcursus financieel management naar Egmond uitgenodigd. Tijdens de dienst op die zondag in de kerk van de Heilige Agnes te Egmond aan Zee reikte kanunnik Piet Coemans namens het Metropolitane Kapittel van Utrecht de Sint Maartenspenning uit aan Ineke. Kennis en expertise en vooral ook humor en gastvrijheid, het zijn talenten van Ineke waarom ze wordt geprezen en waarvan velen genieten.

De Sint Maartenspenning is ingesteld door het Oud-Katholiek Metropolitane Kapittel van Utrecht. Het betreft een zware bronzen legpenning, vergezeld van een oorkonde. De penning is ingevoerd om personen binnen de kerk te eren, die zich op bijzondere wijze hebben ingezet.

Officiële berichten

De Aartsbisschop van Utrecht heeft:

- m.i.v. 1 september 2017 de heer G.A. de Rijk opnieuw aangesteld als kerkmeester van de parochie van de H.H. Fredericus en Odulfus te Leiden, voor een periode van twee jaren.
- m.i.v. 1 december 2017 mevrouw A.C. Arentzen-Soetekouw en de heer G. Verstappen aangesteld als kerkmeester van de parochie van de H.H. Maria en Ursula te Delft, voor een periode van vier jaren.
- m.i.v. 1 december 2017 de zeereerwaarde heer drs. J.P. v.d. Steen eervol ontslag verleend als pastoor van de parochie van de H. Maria Maior te Dordrecht.
- m.i.v. 1 januari 2018 de heer J.E. Noorlander eervol ontslag verleend als kerkmeester van de parochie van de H. Martinus te Groningen.
- m.i.v. 1 januari 2018 mevrouw R.J.M. Molenaar eervol ontslag verleend als kerkmeester van de parochie van de H. Maria Maior te Dordrecht.
- m.i.v. 1 januari 2018 mevrouw E. Vergunst-van Zoen eervol ontslag verleend als kerkmeester van de parochie van de H. Bartholomeus te Schoonhoven. M.i.v. 1 februari 2018 is de heer H.S.P.D. Camfferman opnieuw aangesteld als kerkmeester van deze parochie, voor een periode van vier jaren.
- m.i.v. 1 maart 2018 de zeereerwaarde heer drs. H.A. Schoon eervol ontslag verleend als pastoor van de parochie van de H. Bartholomeus te Schoonhoven. Per diezelfde datum is hij aangesteld als pastoor van de parochie van de H. Maria Maior te Dordrecht.

De bisschop van Haarlem heeft:

- m.i.v. 1 september 2017 mevrouw E.J. de Jong-Zwart opnieuw aangesteld tot lector van het Bisdom Haarlem, voor een periode van twee jaren.
- m.i.v. 1 oktober 2017 mevrouw B.R.M. Paulissen opnieuw aangesteld tot lector van het Bisdom Haarlem, voor een periode van vier jaren.
- m.i.v. 1 januari 2018 de heer B.F.M. van Roode eervol ontslag verleend als kerkmeester van de parochie van de H. Nicolaus te Krommenie. Per diezelfde datum is mevrouw Ph.E. Ouwens-v.d. Veer aangesteld als kerkmeester van deze parochie, voor een periode van vier jaren.
- m.i.v. 1 april 2018 de zeereerwaarde heer drs. H.A. Schoon eervol ontslag verleend als rector van de Statie van de H. Elia te Mijdrecht. Per diezelfde datum is de zeereerwaarde mevrouw drs. E.W.M. Peijnenburg aangesteld als rector van deze Statie.

Het Collegiaal Bestuur heeft:

- de hoogerwaarde heer prof.dr. P.B.A. Smit en de weleerwaarde mevrouw A. Muller herbenoemd tot lid van de Bisschoppelijke Commissie Sint Paulus, ok missie en diaconaat buitenland, voor een periode van vier jaren.

- mevrouw C.J. Schenk, de heer J.H. v.d. Laan, de heer R.R.M. Laurijs eervol ontslag verleend als leden van de Commissie Financiën en Materieel (CFM). Per diezelfde datum is de heer T. van Dam opnieuw aangesteld als lid van deze commissie, voor een periode van vier jaren.
- de heer A.S. Cramer opnieuw aangesteld als lid van het bestuur van de Stichting Oud-Katholiek Museum, voor een periode van vier jaren.
- de zeereerwaarde heer drs. W.J. Woltjer eervol ontslag verleend als lid van de Biss.Cie. Geloof en Kerkorde.
- de heer C.J. van Kasteel, mevrouw H.S. Blok, mevrouw L.F. van Kasteel en mevrouw L.M. Bakker benoemd tot resp. voorzitter, secretaris, penningmeester en lid van het bestuur van de Stichting Oud-Katholiek Jeugdwerk. Per diezelfde datum is eervol ontslag verleend aan mevrouw S.E.H. de Haart, mevrouw C. van den Broek, de heer B. Hallie en mevrouw K.H.J. Vercammen.

Namens het Collegiaal Bestuur,
M.Konings-Roobol, secretaris

Agenda

17 mei	Provinciale synode geestelijkheid
21 mei	Jubileum Raad van Kerken
07 jun	Bisdomavond Utrecht
29 jun	Benefietconcert 50 jaar Missie St.Paulus (stpaulus.okkn.nl)
04 jul	Mini-Symposium 'Roeping' t.g.v. afscheid Grete Verhey-de Jager als studentenpastor. ORKA, Utrecht, 16.00 - 18.00 uur.
04-08 jul	Zeilkamp (www.okjeugdskampen.nl)
21-28 jul	Landkamp (www.okjeugdskampen.nl)
28 jul-4 aug	Zak (ZomerActiviteitenKamp www.okjeugdskampen.nl)
23 aug	Jubileum Wereldraad van Kerken
15-16 sept	Kerkproeverij (portal.eo.nl/kerkproeverij)
20-23 sept	Internationaal Oud-Katholiek Congres in Wenen. Thema: Het zout der aarde. Inschrijven tot 1 mei 2018. info: kongress2018.altkatholiken.at
19-23 sept	Jongerengcongres, ook in Wenen, voor jongeren tussen 10 en 25 jaar. Info: okj.okkn.nl.

Colofon

De Oud-Katholiek is een periodieke uitgave van de Oud-Katholieke Kerk van Nederland, verschijnt zes keer per jaar en wordt verspreid op alle oud-katholieke adressen in Nederland.

Redactie

Marco Derks, Yvonne van Doesum, Robert Frede, Wilma Kramer, Inge van Maaren, Dio van Maaren, Marieke Ridder.

Redactieadres

redactie@okkn.nl of:
(let op: veranderd!)
Lichtenbergerlaan 74,
7431 AL Diepenveen

Vormgeving

Sync. Creatieve Producties, Hilversum

Productie

Nilsson, Goes
ISSN 0 167 3963

Redactiesluiting: 13 mei 2018

De volgende Oud-Katholiek verschijnt eind juni 2018

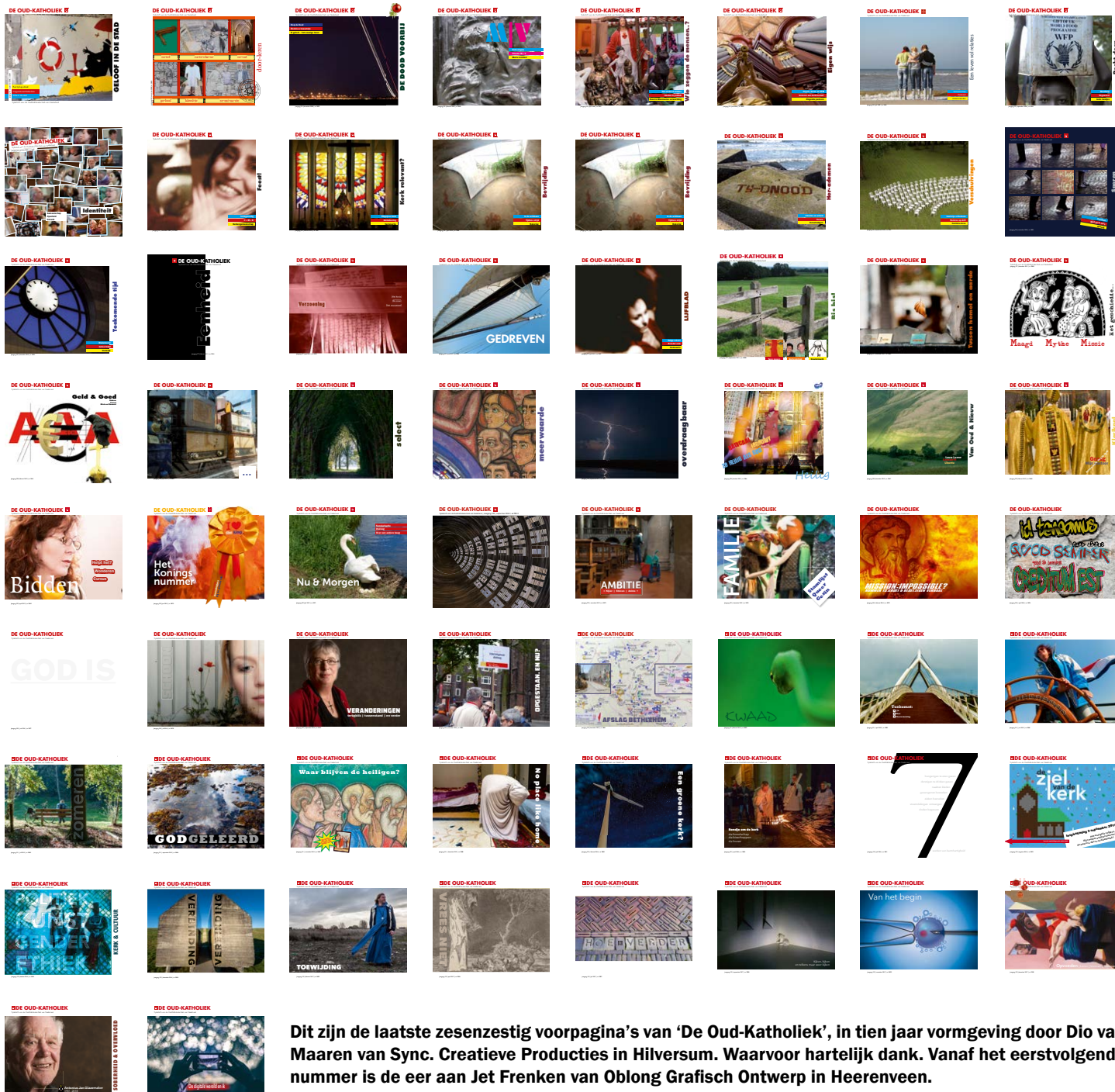
Abonnement

Bent u niet oud-katholiek maar wilt u deze uitgave wel graag ontvangen? Voor € 25,- per jaar zenden wij u het blad graag toe. Een briefje met volledige adresgegevens kan naar: registratie De Oud-Katholiek, Koningin Wilhelminalaan 3, 3818 HN Amersfoort. Of: info@okkn.nl
Giften welkom op: NL06ABNA0214190129
t.n.v. Oud-Katholieke Kerk van Nederland te Amersfoort.

Verantwoording foto's (voor zover bekend):

Cover, p.1,4,6: Pxhere, p.3,12,19: Wikimedia Commons; p.6 inzet Desiree: Marinka van Helvoort (marinkavanhelvoort.nl); p.8,9: Inge van Maaren; p.10,17: Monica Stuurup; p.13 inzet: Dio van Maaren; p.22 Willem Horstman.

DE ACHTERKANT

Dit zijn de laatste zesenzestig voorpagina's van 'De Oud-Katholiek', in tien jaar vormgeving door Dio van Maaren van Sync. Creatieve Producties in Hilversum. Waarvoor hartelijk dank. Vanaf het eerstvolgende nummer is de eer aan Jet Frenken van Oblong Grafisch Ontwerp in Heerenvveen.